

Werkende moeders

*Vrouwen nemen steeds vaker deel aan het arbeidsproces, ook als ze kleine kinderen hebben.
De eerste paren zijn tegenwoordig tweeverdieners.*

Tot de jaren zestig was het gebruikelijk dat werkende vrouwen ontslag kregen als ze in het huwelijk traden. Zij dienden zich vanaf dat moment geheel te wijden aan de zorg voor het huishouden, hun echtgenoot en de kinderen. De bepaling die gehuwde ambtenaressen verplichtte om ontslag te nemen en die aanstelling van gehuwde vrouwen verbood, werd in 1957 uit het Ambtenarenrecht geschrapt. Tevens werd de handelingsonbekwaamheid opgeheven die tot dan toe voor gehuwde vrouwen had gegolden. Dit betekende echter nog niet dat het algemeen geaccepteerd was dat getrouwde vrouwen werkten, zeker niet als ze kleine kinderen hadden. Sinds de jaren zestig is de arbeidsparticipatie van vrouwen gestaag toegenomen. Begin jaren tachtig hadden drie van de tien vrouwen een betaalde baan van 12 uur of meer per week, maar in de meeste gezinnen was de man kostwinner en zorgde de vrouw voor de kinderen en het huishouden. De arbeidsdeelname van vrouwen met kinderen was nog zeer laag.

Tweeverdieners

De voorzieningen voor kinderopvang, de toename van deeltijdwerk en de emancipatiebeweging droegen bij aan de stijgende arbeidsparticipatie van vrouwen. In 1999 is de helft van de

vrouwen van 15 tot 65 jaar werkzaam, tegen driekwart van de mannen. De arbeidsdeelname is het hoogst in de leeftijdsgroep 25–34 jaar. Op deze leeftijd krijgen veel vrouwen hun eerste kind. Tegenwoordig combineren steeds meer vrouwen kinderen en werk. De arbeidsdeelname van vrouwen die deel uitmaken van een paar met kinderen onder de 6 jaar is van 1990 tot 1997 gestegen van 27 tot 45 procent, voor vrouwen in een eenoudergezin met kleine kinderen van 18 tot 29 procent. In 1981 werkten bij 17 procent van de paren met minderjarige kinderen beide partners, in 1997 lag dit aandeel op 42 procent. De situatie waarbij uitsluitend de man werkt, is afgenomen tot de helft van de gezinnen met minderjarige kinderen.

Kinderloze paren

Ruim de helft van de vrouwen die zijn geboren in de periode 1945–1964 en twee kinderen hebben en geen kinderen meer verwachten, werkt 12 uur of meer per week. Voor de jongste vrouwen geboren in de periode 1965–1969 ligt dit aandeel ongeveer tien procentpunten lager. De kinderen van deze vrouwen zijn jonger, waardoor vrouwen er vaker voor kiezen om – tijdelijk – niet te werken.

Vrouwen die één kind hebben, werken iets vaker 30 uur of meer per week dan vrouwen met twee kinderen. Vrouwen die drie of meer kinderen hebben gekregen, hebben vaak geen betaald werk of werken minder dan 12 uur per week. De kinderloze vrouwen kennen de hoogste arbeidsdeelname en hoe jonger ze zijn, hoe vaker ze voltijds werken. De verschillen tussen de drie kinderloze generaties zijn groot. Van de oudste vrouwen heeft 30 procent geen baan, van de middelste generatie is dat 20 procent en van de jongste generatie is dat 10 procent.

Gezinsinkomen

Verschillen in de arbeidsdeelname van de vrouw komen tot uitdrukking in het gezinsinkomen. Vrouwen zonder kinderen werken in het algemeen meer uren per week en zijn vaak hoger opgeleid. Voor de kinderloze paren bedraagt het gezinsinkomen in 70 à 80 procent van de gevallen meer dan 4 000 gulden netto per maand. Voor gezinnen met kinderen ligt dit aandeel rond de 50 à 60 procent. Bij de jongere generaties is het iets lager. Aan de ene kant dragen deze vrouwen minder bij aan het gezinsinkomen omdat ze vanwege de nog jonge kinderen minder vaak actief zijn op de arbeidsmarkt, aan de andere kant hebben zowel de mannen als de vrouwen in deze gezinnen vaak nog een carrière voor de boeg, die tot een toename van het gezinsinkomen kan leiden.

Gelijke taakverdeling

Zeven van de tien vrouwelijke scholieren in 1999 zien een toekomst waarin zichzelf en hun partner betaald werk verrichten. Van de jongens wenst de helft dit, een bijna even grote groep wil liefst alleen de kost verdienen.

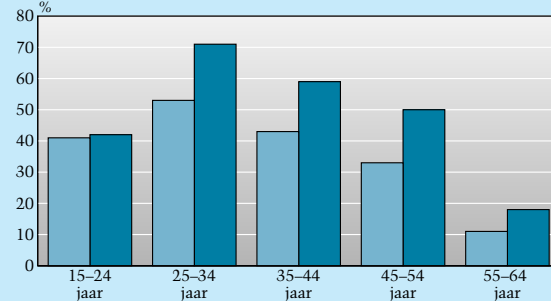
Hoe hoger het onderwijsniveau, hoe meer voorstanders er zijn van een situatie waarin beide partners betaald werk doen. Autochtone meisjes willen het minst vaak dat beide partners werken. Het verschil in verwachtingen tussen jongens en meisjes is het grootst onder Turken en Marokkanen: ongeveer twee keer zoveel meisjes als jongens willen dat beide partners werken. Het opvoeden en verzorgen van de kinderen is iets waarvan negen van de tien jongeren vinden dat het een gezamenlijke verantwoordelijkheid is.

De minste steun voor een gelijke taakverdeling is er bij koken en huishoudelijk werk. De helft van de jongens en een derde van de meisjes vindt dat iets voor een vrouw. Onder de jongens zijn de Surinamers en Antillianen over de hele linie de grootste voorstanders van het delen van taken.

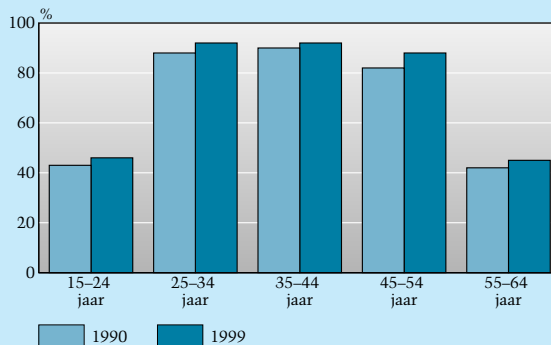
Arie de Graaf en Ingeborg Keij

Netto arbeidsdeelname naar leeftijd

vrouwen

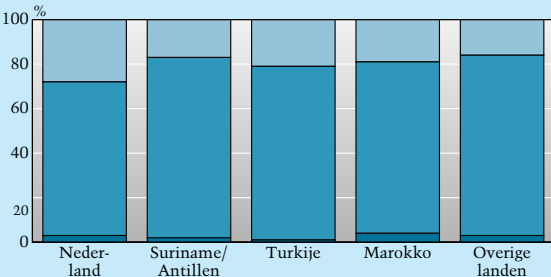

mannen

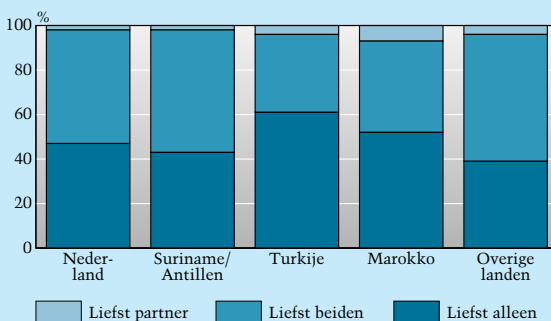

Gewenste verdeling van betaald werk onder scholieren in het voortgezet onderwijs, naar herkomst, 1999

vrouwen

mannen

Bron: Nibud/SCP, Scholierenonderzoek 1999.